

Hvat er árligi títleikin av stoffskiftisjúkum í Føroyum 2006-2018

H. Johannesen (1), A. Danielsen(2), G. Andorsdóttir (3) og P. Weihe(4) Í samstarvi við Stoffskiftisfelagið.

1Landssjúkrahúsið 2. heilsutrygd 3 Ílegusavnið 4. Deildin fyri Arbeiðs- og Almannaheilsu

Samandráttur Endamálið við kanningini er at kanna týttleikan av ov høgum og ov lágum stoffskiftið í Føroyum. Kanningin er registara grunda á dátur frá trimum keldum, landsapotekaranum, blóðroyndir og diagnosukotur. Kanningin er sett í verk, men endaligu úrslitini vera væntandi tøk seinni í ár. Stoffskiftissjúkur eru ein av størstu endokrinologisku sjúklingabólkunum.

Endamálið við kanningini er at kanna týttleikan av ov høgum og ov lágum stoffskiftið í Føroyum 2006-2018.

Kanningarætlan

Kanningin er grunda á skrásetingar úr trimum keldum í nevnda tíðarskeiði.

Vitan um støðuna í Føroyum

Í 2006-2010 gjørði A. Danielsen kanning av føroyingum um stoffskifti, sum fann 123 fólk við høgum stoffskiftið og 165 við lágum stoffskiftið í alt, ella umleið 74 nýggj um árið.

Tabel 1, yvirlit yvir granskingarætlanina

Receptir frá Landsapotekaranum	Blóðroyndir	Diagnosukotu
<ul style="list-style-type: none"> • talgilt við kotunum: • H01Ab thyroidea hormon • H03A-H03B Antithyroidea Hormon. 	<ul style="list-style-type: none"> • Fara ígjøgnum allar kemiskar kanningar av blóði hjá føroyingum 2006-2018, hetta er goymt talgilt á biokemisku starvsstovuni á Landssjúkrahúsinum. Stoffskiftið kanningar (TSH, T4, T3), sum eru uttanfyri normal øki verða kannað nærri. (sí tabel 1) 	<ul style="list-style-type: none"> • DE 03-DE06 í Cosmic • DE030-DE039 hypothyroidism • DE050-DE059 hyperthyroidism • DE060-DE069 thyroiditis • DE040-DE049 Goiter (struma)

Ástøðið.

Stoffskiftissjúkur

Ov høgt stoffskifti (Hypertyreosa, thyreotoksikosa ella hyperthyroidisma)

Um skjaldkertilin framleiðir ov nógv stoffskiftihormon, verður stoffskifti ov høgt. Fleiri stoffskiftisjúkur eru *Graves*, *Struma nodosa toksika*, *Subakut thyreoiditis*, *Postpartum thyreoditis*.

Ov lágt stoffskifti (Myxødem, hypotyreosa ella hypothyroidisma)

Um skjaldkertilin ikki framleiðir nógv stórar nøgdur av stoffskiftihormonum, gerst stoffskifti ov lágt. Nógv vanligast er kroniskur autoimmunur bruni í skjaldkertlinum (Hashimoto), men aðrar orsøkir eru *eftir barnsburð*, *eftir viðgerð*, *viðfødd* vantandi menning av skjaldkertlinum.

Úrslit

Rádata vísa, at 1799 fólk hava fingið stoffskiftiheilivág fyri fyrstu ferð í tíðarskeiðinum 2006-2018.

Tabel 2 tal fyrstu recept frá landsapotekaranum

Árstal	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
	50	51	39	66	120	112	93	860	83	67	64	82	112

Niðurstøða.

Fyrsti partur av kanningini fyriliggur lutvíst, men má takast við fyrivarni inntil restin av kanningini fyriliggur. Fyrstu kanningarnar benda á at sølan av heilivági til fólk við nýstaðfestari stoffskiftissjúku í Føroyum er svingandi.

Endaliga úrslit fyriliggja væntandi í 2019. Tørvur er á størri vitan um stoffskiftisjúkur í Føroyum.

Búskapur

Verkætlanin er fíggað av Granskingarráðnum og Granskingarnevndin á Landssjúkrahúsinum